

کامبیز نوروزی از رونق بازار قاچاق آثار نمایشی به «ایران» می‌گوید

بازار سینمای ایران، ناصر خسروی شده است

ترنگ عاشوری

خبرنگار

اکران آنلاین دری که به ناگزیر روی سینمای ایران گشوده شد و فضایی برای دیده شدن فیلم‌های به خط شده پشت خط اکران ایجاد کرد، به گذرگاهی برای قاچاق فیلم هم تبدیل شده است. قاچاق آثار و کپی غیرمجاز تهدید جدی برای این فرصت است که اگر تدبیری برای آن نشود، فیلمسازان را مایوس و سرخورده به صف طویل اکران عمومی با وجود بی‌مهری سینماداران بازمی‌گرداند. برخی از صاحبان آثار برای جلوگیری از قاچاق فیلم شان مسیر تازه‌ای را در پیش گرفته‌اند؛ مسیری که البته کم‌هزینه نیست و شاید از توان هر تهیه‌کننده و فیلمسازی برنایند. سازندگان سریال «قورباغه» و صاحبان فیلم «ناگهان درخت» برای قرار گرفتن زیر چتر حمایت قانون جهانی کپی‌رایت، آثارشان را در کتابخانه کنگره باجایی شبیه آن ثبت کرده‌اند. به همین بهانه با کامبیز نوروزی، حقوقدان، درباره این راهکار و روش‌های قانونی برخورد با قاچاق فیلم در ایران صحبت کرده‌ایم.

نظام عرضه محصولات سینمایی مختل شده و کل ساختار را با اختلال کار کردی مواجه کرده است درست مثل زمانی که داروخانه‌ها داروهای مورد نیاز مردم را عرضه نکنند و مردم برای تهیه دارو سراغ ناصر خسرو و بازار قاچاق دارو می‌روند و البته آسبیش راه می‌بینند

ایران از پخش تلویزیونی به دلیل سیاست‌های غلط و غیر حرفه‌ای سازمان صداوسیما، زمینه‌ساز اصلی توسعه سایت‌های غیرمجاز است. وقتی مردم به کلاهی علاقه‌مند هستند و از مجاری قانونی در اختیارشان قرار نمی‌گیرد تقاضا از طریق بازارهای غیرمجاز تأمین می‌شود. بر همین اساس معتقدم مجموعه‌ای گسترده و متنوع از اقدامات لازم است تا زمینه‌های وقوع چنین جرمی محدودتر شود.

■ امروز مساله جدی سینما، مشکل قاچاق فیلم‌های در اکران آنلاین است که طبیعتاً جایی در تلویزیون ندارد. در این ماجرا هم فقط صاحبان آثار لطمه می‌بینند. آیا طبق قانون پلتفرم‌های نمایشی مسئولیت در قبال حفظ و صیانت این آثار ندارند؟ بستگی به نوع قرارداد دارد. سایت‌ها در حد خودشان مسئولیت دارند یعنی اگر

■ برای برخورد و جلوگیری از بخش غیرقانونی فیلم با سرریال در فضای مجازی آیا در قوانین ایران، مجازات‌های بازدارنده وجود دارد؟

بله در قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان که آثار فکری از جمله فیلم و سریال هم یکی از مصادیق آن است مجازات زندان و جرمان خسارت در نظر گرفته شده. ضمانت اجرایی هم پیش‌بینی شده و به لحاظ قانون کمیودی نداریم. بحث اصلی این است که این قوانین چقدر اجرا می‌شود و وضعیت عمومی کشور تا چه میزان شرایط اجرای این قوانین را فراهم می‌کند.

■ با وجود چنین قوانین و مجازاتی به چه علت آثار نمایشی براحتی بخصوص در فضای تلگرام و فضای وب در دسترس هستند؟

اول اینکه دستگاه‌های اجرایی کشور برای تثبیت حقوق صاحبان آثار تصویری برنامه‌ریزی دقیق و کارآمدی ندارند و دیگر اینکه انکار خود صاحبان آثار هم به اندازه لایم فشار و تقاضایی برای اجرای این قوانین ندارند. در حالی که وقتی استفاده غیرمجاز زیاد می‌شود به طور طبیعی گروه صنفی ذینفع هم باید تلاش برای دفاع از حقوق خود را افزایش دهد.

■ یعنی با تعامل خانه سینما و سازمان سینمایی و مطالبه‌گری سینماگران می‌شود برای مقابله با پدیده قاچاق فیلم‌ها به راهکار رسید؟

مساله فقط تعامل نیست بلکه مشکل اصلی برنامه‌ریزی کاربردی و اراده منسجم به همراه اقدامات عملی است. خیلی از سایت‌هایی که نسخه غیرقانونی آثار را عرضه می‌کنند در خارج از کشور هستند و به طور طبیعی سازمان‌های قانونی ایران امکان نظارت و پیگیری حقوقی ندارند چرا که ایران به کنوانسیون‌های بین‌المللی ملحق نشده است.

■ پس باز هم پای مسائل حقوقی در میان است.

تأکید من همچنان این است که به برنامه‌ریزی کارآمد نیاز داریم که فقط مختص مسائل حقوقی نمی‌شود. بخش مهم و گسترده‌اش تمهیدات تکنولوژیک است. تنها تمهید تکنولوژیک از نظر دستگاه‌های قانونی ایران فیلترینگ است، یک سیاست کاملاً شکست خورده و ناکارآمد که از آن هیچ موفقیتی عایدمان نشده است. در کنار اقدامات حقوقی بین‌المللی، تمهیدات فنی تخصصی و افزایش امکانات پخش اینترنتی که این روزها تا حدودی حاصل شده، نکته مهم دیگر تغییر در سیاست‌های سازمان صدا و سیماست؛ موضوع پراهمیتی که کمتر به آن توجه شده است. برنامه‌های سیمای جمهوری اسلامی تقریباً خالی از جذابیت است. تلویزیون رابطه‌اش را با سینمای ایران قطع کرده و محصولات سینمای ایران جایی در تلویزیون ندارد. آنچه از سینمای ایران در تلویزیون می‌بینیم محصولات بسیار قدیمی است. اگر تلویزیون ایران با رعایت حقوق صاحبان، محصولات سینمایی را با قیمت عادلانه خریداری کرده و نمایش دهد آن وقت مردم انگیزه‌ای نخواهند داشت که با توسل به اینترنت و سایت‌های غیرقانونی این آثار را ببینند. در واقع محروم شدن سینمای

روایت کارگردانان از راهزنان سینما

در اکران آنلاین

امنیت را به این پناهگاه برگردانید

شیر خدایی
خبرنگار

تعطیلی سینماها، طولانی شدن صف اکران، ناامیدی از بی‌عدالتی در اکران عمومی، آینده نامعلوم وضعیت اکران، وضعیت غیرقابل پیش‌بینی شیوع کرونا و... عواملی بود برای کنج کردن سینماگران به سمت پناهگاه اکران آنلاین؛ پناهگاهی که قاچاق فیلم، امنیت را از آن گرفته است.

محمد هادی کریمی که درام خانوادگی و معمایی‌اش «پسر گمشده» را از جمع اکران نوروزی به اکران آنلاین آورد، نوید محمودی که به اکران آخرین ساخته‌اش «هفت و نیم» در این فضا رضایت داد و کیومرث پوراحمد که «تغ و ترمه» را بعد از روزنامه‌ای در سی‌هفتمین جشنواره فیلم فجر به پلتفرم‌های نمایش آنلاین فیلم سپرد، در گفت‌وگو با «ایران» از آسیب قاچاق فیلم به سینمای ایران گفته‌اند.

وقتی پای منافع شرکای خارجی در میان است

مزیت ثبت کنگره چیست؟ از آنجا که دسرویس اشتراک ویدئوی یوتیوب و اینستاگرام درصد بارگذاری غیرقانونی محتوایه ادعای مالکان اصلی محتوا اعننا می‌کنند، شایکان می‌توانند به شماره ثبت کنگره استناد کنند و خواستار حذف محتوا شوند. متأسفانه پیام‌رسان اجتماعی تلگرام و همچنین مونور جست وجوی گوگل چنین خدماتی را فعلاً به مالکان محتوا ارائه نمی‌کنند. به این خاطر این دو بستر یعنی تلگرام و درگاه‌های تحت وب محل اصلی انتشار وسیع فیلم و سریال در جهان هستند و صرفاً رای دادگاه‌های رسیدگی کننده می‌تواند بازدارنده سرویس دهی آنها به ناقضان حقوق شود.

شاید یکی از راه‌های اصولی حفاظت از محصول در بسترهای موجود، بازاریابی منطقه‌ای و جهانی برای محصولات ایرانی تولید شده باشد. تجربه نشان داده است که همراه به جز سهامداران ایرانی، پای منافع شرکای خارجی نیز در بین باشد، آنگاه حمایت از حقوق مادی و معنوی اثر در گستره جهان راحت‌تر و کم‌هزینه‌تر باشد. در این گونه موارد معمولاً بخش‌کننده جهانی به طور خودکار تمام تمهیدات معمول را در نظر می‌گیرد تا آسیب کمتری به محصول از رهگذار سرت و استفاده غیرقانونی وارد شود.

در همین راستا دولت جمهوری اسلامی با توسعه و گسترش تعاملات سیاسی و اقتصادی با کشورهای جهان می‌تواند زمینه حضور سرمایه‌های خارجی و تولید مشترک را بین شرکت‌های خصوصی ایرانی و خارجی فراهم کند تا همه چیز از جمله حمایت از حقوق مالکانه تهیه‌کنندگان آثار سینمایی و تلویزیونی در طبیعی‌ترین شکل خود صورت بگیرد و به اقدامات مقطعی بی‌تأثیر محدود نشود. در ایران تشکل تهیه‌کنندگان تاکنون طرح و مطالعه جامعی در این زمینه انجام نداده و مطالبه روشنی را از دولت خواستار نشده است.

برای جلوگیری از پخش غیرقانونی یک فیلم یا سریال ثبت آن در کتابخانه کنگره یا جایی شبیه آن به تهیه‌کننده کمک می‌کند. پیش از این نیز سریال‌های قهوه تلخ، شهرزاد و اخیراً قورباغه نیز فرآیند ثبت رسمی را طی کرده‌اند. آنچه اهمیت دارد، آن است که مالکان آثار به واسطه شماره و کد

سعید

رجبی فروتن

معاون ارزشیابی

و نظارت سازمان

ثبتی که در اختیار دارند، درصد شکایت علیه ناقضان حقوق و سارقان برآیند. تهیه‌کنندگان ایرانی معمولاً به خاطر هزینه‌های نسبتاً سنگین دادرسی در دادگاه‌ها و مجامع حقوقی بین‌المللی، قادر به استیفای حقوق خود نیستند و عطای آن را به نقایش می‌بخشند. چگونه باید شکایت کرد؟ در اروپا و امریکا شمالی شرکت‌هایی وجود دارند که کارشان رصد و مونیتورینگ لینک و فیلم و سریال‌هایی است که در اینترنت و ماهواره قرار گرفته یا پخش می‌شوند. به عنوان مثال شرکت fact در انگلیس طی قراردادی با کمپانی‌های فیلمسازی و تولیدکنندگان برنامه‌های تلویزیونی، متعهد می‌گردد ۲۴ ساعته صیانت از عناوین مورد نظر سفارش دهنده را در بستر فضای مجازی و پخش‌های ماهواره‌ای برعهده گیرد و در صورت مواجهه با پخش و بارگذاری غیرقانونی محصول به مدیران متخلف برای حذف فیلم یا سریال هشدار دهد.

هزینه‌های قرارداد همکاری با این شرکت‌ها و متعاقب آن هزینه‌های دادرسی با توجه به قیمت بالای ارزش تقریبی پیگیری حقوقی را برای تهیه‌کنندگان ایرانی ناممکن می‌کند. البته اثر آتی قطعی این دادگاه‌ها ضرر و زیان صاحبان محتوا را تا حد زیادی جبران می‌کند و مبلغ آن چندین برابر برای اثری است که پخش‌کنندگان غیرقانونی می‌توانستند آن را براحتی خریداری کنند.

زنگ خطر برای سارقان

علی سرتیپی

تهیه‌کننده

و پیش‌کننده

با وجود اجرا نشدن قانون کپی‌رایت در ایران تنها راهکار جلوگیری از قاچاق فیلم‌ها در اکران آنلاین، رجیستری اصولی و درست فیلم‌ها و پیگیری حقوقی آن در خارج از کشور است. این راهکار اما هزینه‌بر است. رجیستری کردن باید حتماً توسط یک شرکت امریکایی انجام شود. در غیر این صورت شماره و کد ثبتی برای مانیتورینگ و پیگیری حقوقی دریافت نمی‌کنید. پس از ثبت قرارداد، این شرکت‌های معتبر در ایمیلی به تمام شبکه‌های تلویزیونی و پلتفرم‌ها آگاهی و تذکر می‌دهند که فیلم مورد نظر ثبت قانونی شده و در صورت انتشار نسخه قاچاق، با پیگیری قانونی مواجه خواهند بود. برای این منظور لازم است مالکیت فیلم به آنها واگذار شود؛ یعنی این شرکت‌ها به نمایندگی از فیلمسازان ایرانی نمی‌توانند نسبت به رصد بارگذاری غیرقانونی آثار اقدام کنند. پس علاوه بر هزینه ثبت و پیگیری قانونی، ریسک واگذاری مالکیت فیلم هم مطرح است. مشکل بعدی هزینه بالای دادرسی در دادگاه‌ها و شکایت علیه سارقان است. اعمال همه این‌ها برای تهیه‌کننده ایرانی هزینه بسیاری به همراه دارد که ناگزیر قید احقاق حقوقش را می‌زند.

در سال‌های گذشته برای ثبت آثار ایرانی تلاش‌هایی شده که اغلب آنها بی‌نتیجه بوده است. بخصوص در همکاری با شرکت‌های اروپایی که خود سارق آثار شدند. مجوز را از صاحبان فیلم‌های ایرانی می‌گرفتند، آثار را در جاهای مختلف منتشر می‌کردند و هیچ عایدی نصیب صاحبان آثار نمی‌شد. بر اساس همین تجربه و به خاطر آسیب‌های جدی که در این مدت به دلیل قاچاق فیلم در فضای مجازی به سینمای ایران برآمده شده، از سوی انجمن پخش‌کنندگان اقدامات تازه‌ای صورت گرفته است. یک شرکت امریکایی که اعضای آن ایرانی هستند و آنها را به اعتبار می‌شناسیم، قرار است برای رجیستری فیلم‌ها در خارج از کشور با ما همکاری کند. فیلم‌های ثبت شده از سوی این شرکت اطلاع‌رسانی می‌شود تا سارقان همیشه آثار بردارند که در واقع مالک این آثار یک شرکت امریکایی است و تصور نکنند چون اثر ایرانی است، همچون همیشه می‌توانند حقوق آن را پایمال کنند. در این شرکت تیم حقوقی قدرتمندی از ایرانیان ساکن امریکا حضور دارند که در صورت مشاهده تخلف، برای دادرسی در دادگاه‌ها و مجامع حقوقی بین‌المللی اقدام خواهند کرد. بابت خدماتی که انجام می‌دهند هم از میزان

اگر در خانه‌ای باز باشد دزدی می‌کنید

نوید محمودی

کارگردان

«هفت و نیم»

فیلم قاچاق ببینند و زحمت آنها را از بین ببرند. فیلم «هفت و نیم» تنها سه ساعت پس از اکران آنلاین، قاچاق شد. دیدن فیلم به‌صورت قاچاق، مثل این است که در ورودی یک آپارتمان به هر دلیلی باز باشد و آدمی به خودش اجازه دهد که داخل برود و وسایل آن خانه را بردارد. هیچ آدم با اخلاق و باوجدانی چنین کاری را نمی‌کند. مردم باید متوجه شوند که دیدن فیلم، بدون پرداخت هزینه آن، به نوعی دزدی است. همچنان معتقدم اکران آنلاین باید ادامه داشته باشد و در کنار آن به مردم آگاهی داده شود، آموزش ببینند که تماشای نسخه قاچاق غیرقانونی است و در عین حال مسئولان مربوطه با قاچاق آثار در کانال‌های غیرمجاز برخورد جدی کنند.

مبارزه اصولی و ریشه‌ای با این قاچاق وجود ندارد، که نمایش قاچاق ماهواره‌ای آن بعضاً به‌عنوان یک راه مؤثر تبلیغاتی از سوی بعضی‌ها عنوان می‌شود!!! به نظر می‌رسد قاچاق آثار فرهنگی زودتر، عمر آثار هنری متعهد و مستقل و به دور از ابتذال و ساده‌پسندی را به پایان می‌رساند و گویا فعلاً این خواسته‌ای است که روی آن اجماع صورت گرفته است. با این حال اکران آنلاین تنها گزینه برای به نمایش درآمدن فیلم‌هایی است که در کمترین بازه زمانی، سال گذشته تولید شده‌اند و در سال آینده می‌توانند به نمایش عمومی درآیند. در تولیدات سال‌های قبل‌تر که دیگر بگردیم، آیا اکران عمومی در صورت ناچهار همه‌گیری را اواسط سال می‌تواند با تولیدات دو سال قبلیش پررئق باشد، مسلماً جواب منفی است. راهی بجز اکران آنلاین نمانده گرچه قاچاق را رنه‌اش نیز این نوع نمایش را بسته باشد.

که برای ساخت آن، یک یا دو و گاهی سه سال وقت صرف شده؛ از نوشتن فیلمنامه گرفته تا سایر مراحل تولید و پیش تولید و تدوین و غیره. تمام زحمات یک گروه بزرگ در عرض چند ساعت از بین می‌رود. فیلمی که با امید فروش و تأمین بخشی از سرمایه برای اکران

رفع این نقیصه بزرگشان باید کاری کنند که مسئولان قوه قضائیه، که شورایی انقلاب فرهنگی یا هر نهادی که باید قانون حقوق مؤلف و مصنف را وضع کند و به قانون کپی‌رایت جهانی بپیوندد. اما تراژیک‌ترین بخش ماجرا آنجاست که نه تنها هیچ عزمی برای

امنیت ملی و امنیت سینمای ملی

روزگاری فیلم دزدی از روی پرده سینما رواج داشت و بساط قاچاق کنار خیابان‌ها پهن بود حالا اکران آنلاین درگاهی برای سارقان آثار سینمایی شده است. سرقت راحت‌تر و زمان آن هم کوتاه‌تر شده است. نکته تأسف‌بار در

کیومرث پوراحمد

کارگردان

«تغ و ترمه»

این میان مردمانی هستند که مشتری بازار آنها شده‌اند؛ مردمی که گاهی برای خرید یک کالای ارزش بیش از ۵۰۰ هزار تومان هزینه می‌کنند اما برای خرید و دیدن فیلم و کالای فرهنگی دشان نمی‌آید ۱۵ هزار تومان هزینه کنند. می‌خواهند فیلم را مجانی، دزدکی و قاچاقی ببینند. نفرت انگیز است واقعاً. ما چه مردمی هستیم که نمی‌خواهیم برای تماشای فیلمی هزینه کنیم

دستفروشان خیابانی، هکر شده‌اند

نپذیرفتن قانون حقوق مؤلف و مصنف یا همان کپی‌رایت معروف بزرگترین معضله‌ای است که بر سر راه پیگیری‌های حقوقی قاچاق آثار و آفرینش‌های هنری ایرانی در سطح جهانی خودنمایی می‌کند. حتی اگر عزم و همتی برای مبارزه وجود داشته باشد، چرا که این بار سطح قاچاق از دستفروشان خیابانی ناگهان ارتقای شدیدی پیدا کرده و به هک شدن سرورهای پلتفرم‌ها، این طور که صاحبان پلتفرم‌ها ادعا می‌کنند است اما هیچ‌کس همه دست روی دست گذاشته‌اند. حتی آنها که حقوق فیلمشان را در یک کشور خارجی به ثبت قانونی رسانده‌اند، حتی صاحبان پلتفرم‌ها که برای

محمد هادی کریمی

کارگردان

«پسر گمشده»